

Izhaja vsak dan razen ne-
dolj in praznikov.
Issued daily except Sundays
and Holidays.

PROSVEТА

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LET—YEAR XIV.

Cena lista
je 25.00.

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., pondeljek, 28. marca (March 28) 1921.

Subscription \$5.00
Yearly.

Uredniški in upravilski pro-
stor: 2657 So. Lawndale av.

Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 5, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 2, 1917, authorized on June 14, 1918.

DEBS SE VRNIL VE- SEL IZ WASHINGTONA.

Preklical naj ničesar in nihče ni ni-
ti zahteval od njega, da naj kaj
prekliče.

RAZBURJENOST V WASHING- TONU SE ŠE NI POLEGLA.

Atlanta, Ga. — Evgen V. Debs se je v petek zvečer vrnil v atlantsko jetnišnico iz Washingtona, kjer je razpravljal o svojem služaju z justičnim tajnikom. Z njim je stopil z vlaka njegov odvetnik Samuel Castleton, ki je šel Debsu naproti in se mu pridružil v Bufordu, Ga. Castleton ni nič vedel o Debsovem odhodu v Washington zadnjio sredo.

Na kolodvoru v Atlanti je bila velika, množica ljudi, ki so hoteli videti Debsa. Vest o njegovem potovanju je bila znana povsod še predno se je vrnil. Debs je bil vesel, ko je stopil z vlaka in ko ga je namreča burno pozdravila. S prisravnim nasnehom je rekel:

"Da, vrnil sem se, in zopet bom dober kaznene. Cenim zaupanje, ki mi je bilo izkazano s tem, da so me pustili samega tja in nazaj. Imel sem se dobro in užival sem vožnjo."

Njegov odvetnik Castleton je dejal: "Moje osebno mnenje je, da bo Debs kmalu izpuščen — ampak to je le moje osebno mnenje. Debs je odločeno povedal juštčnemu tajniku, da ne bo ničesar preklical, ker nima ničesar preklicati, in tudi ni nihče zahteval od njega, da naj kaj prekliče.

Medtem ko je bil Debsov odhod iz ječe v sredo zjutraj zavil v največjo tajnost, je jetničar Zenbat dovolil Debsu ob povratku popolnovo svobodo gospodarskega. Jetničar se je umaknil, ko so časničarski poročevalci obsuli Debsa, toda Debs ni hotel odgovarjati na njihova vprašanja. Povedal jim je le to, da je imel prijetno vožnjo v Washingtonu in da se ni prispetilo niti posebnega.

Pol ure pozneje je bil Debs na svojem delu v jetniški bolnišnici, kjer strelje bolnikom.

Washington, D. C. — Razburjenost valed Debsovega triurnega bivanja v Washingtonu v četrtek se še ni polegla. Socialistom so razni krogi še zdaj ne morejo razumeti, kako je mogel Harding dovoliti Debsu, da je dovolio iz Atlante sem in tja, brez stražnika. Reporterji si pa izmišljajo razlovnostne povesti o Debsovem intervjuju — kakor da bi bili zraven, ko sta govorila. Nekateri pravijo, da Debs ni govoril zase, marved je plediral za druge politične jetnike. Kaj sta govorila, ni znano še nikomur kakor Debsu in juštčnemu tajniku, znano pa bo do pičice o svojem času.

S V A R I L O!

Izvedeli smo, da se klati po na-
selbinah med našimi rojaki in
drugimi Slovenskimi Hrvati, ki se
izdaja za zastopnika in blagajnika
S. N. P. J. ter pobira asesment,
katerega sveda spravi v svoj šep.

Po nekod so mu šli celo tako da-
leč na lin, da so mu plačali celo-
letni asesment naprej.

Oposarjamo rojake in vse dru-
ge Slovane, da naša organizacija
nima organizatorja in da nikdo
drugi nima pravice pobirati as-
sesmenta za našo jednotno, kakor kra-
jevna društva. Jednota ni odgo-
vorna za dejanja takih sleparjev
in vsak je sam kriv, če se da ogu-
ljufati nepognanim ljudem in ta-
kim, ki nimajo pooblastila za po-
biranje asesmenta ali kakih dru-
gih prispevkov za jednoto.

Naše člane, ki pridejo v dotik
z drugimi rojaki in Slovani, pro-
simo, da jih tudi oni na to opoz-
re. Če pride kateri tak slepar po
asesment, ga primite in izročite
takov policiji.

Vincent Cainkar,
predsednik SNPJ.

VREME.

Chicago in okolica: V torek
jasno in mrzlo. Severnozahodni
vetrovi. Temperatura v zadnjih
24 urah: najvišja 66, najnižja
27.

ALI JE AMERIKA ŽE PRIZNA-
LA DRŽAVO SRBOV, HRVA-
TOV IN SLOVENCEV?

V politični reviji "Foreign-
Born" čitamo ponatis kratke noti-
ce iz "Philadelphia Ledgerja", ki
se glasi, da je bila določba za di-
plomatične apropriacije v Kongresu
na napadena od nekaterih kon-
gresnikov, ki so poudarjali, da je
postavka glede poslanika za drža-
vo Srbov, Hrvatov in Slovencev
protizakonita, ker Združene države
še niso priznale države Srbov,
Hrvatov in Slovencev.

PRI KAPITALISTIH SE TUDI VČASI DANI.

BARUCH PRIPOROČA CE-
NTRALNO NARODNO KONTR-
OLO NAD AMERIŠKO PRODUK-
CILJO.

Ali se bo kongres osiral na njego-
vo priporočilo?

Washington, D. C. (Wn. Bur.
Fed. Press). — Ameriška indu-
strijska produkcija se lahko u-
ravna in vodi pod centralno na-
rodno kontrolo, ki je veliko spo-
sobnejša in bolj ekonomiska kot
po sedanjem sistemtu.

Tega ni izjavil mogoč bolje-
viški komisar iz Moskve, ampak
tako je zapisano v poročilu vojn-
ega industrijskega odbora, ki je
bilo ravno sedaj izdano, kateremu
pa predsednik Bernard M. Bar-
uch. On pravi, da je ena zama-
postača glede jekla prihranila
Združenim državam tri milijarde
dolarjev, ker je odbor lahko po-
stavljal priljubeno ceno.

Barnab ni radikalcer, še med
progresivne republikance ne pri-
pada, ampak on je opazil v vo-
inem času, kako veliko se lahko
prihrani, ce je industrija pod cen-
tralnim narodnim nadzorstvom.

In zaradi tega je prišel do prepri-
čanja, da je bolje, če se uvede

centralna narodna kontrola za
industrijsko produkcijo, ker se je
sam prepiral, kako veliko je pri-
hranila takšna kontrola v letih 1917
in 1918.

Zanimiv je njegov zaključek v
poročilu, ki se glasi:

"Tako jasni so bili prihranki,
narejeni od divizijs za prihranke,
da se naj uvaža, da ti prihranki
kažejo na pot, po kateri naj
hodita produkcija in distribucija
v prihodnje, ker je pričakovan,
da preskrbi vsakega v deželi s
potrebovno udobnostjo."

Zadnji stavek je pravi sarka-
zem na sedanje metodo produk-
cije in distribucije, ker ni niti e-
den član vojnega industrijskega
odbora socialist, kljub temu je

pa odbor prišel do zaključka, če

se produkcija in distribucija

u-
ravnata pravilno in če pride-
ta pod centralno narodno kontrolo,

da bo mogoče toliko producirati,

da bo vse ameriško ljudstvo žive-

lo v udobnosti.

Če se to zgodi, ni seveda odvisno
od Barucha ali drugih odborov-
ih članov, ampak moč za spre-
menitev prodejcev in distribu-
cijske metode ima kongres. Naj-

brž še nismo tako daleč, da se

kongres resno loti te naloge, am-
pak važno je, da tudí zagovorniki

sedanjega gospodarskega sistemtu

prihajajo do spoznanja, da je se-
danja prodejca in distribu-

cija metoda za nič.

SENATOR LAFOLLETTE ZA SVOBODO IRSKIE.

Milwaukee, Wis. — Senator La-
Follette je govoril na Patriotic
dan na ljudskem shodu, katerega
je posetilo več ko 3,500 oseb. Po-
vitarjal je, da naj Združene države
store, kar je v njih moč, da bo
priznana Irská republika. Senator
je tudi ostro kritiziral britsko tr-
ditev, da so verski vzroki zakrivili
sedanj položaj na Irskem. Dej-
anje, da so izpovedi angleških pri-
pred ameriškim komitejem, ki

zadaj študira irski položaj, jasno

dokazale, da versko vprašanje ni

faktor v zapletljajih na Irskem.

VAŽNA Vprašanja ČAKAJO ODGOVORA.

KDO JE PRELOMIL POGOD-
BO MED ŽELEZNICKIMI U-
SLUŽBENCI IN PRIVATNIMI
PODGETNIKI?

Ali so jo prelomili podjetniki z
znikanjem mezd, ali delavci s
stavko?

Chicago, Ill. — Zadeva znika-
nja mezd in stavke na Atlanta,
Birmingham in Atlantic Železni-
ci je sedaj predložena Železniški
delavskemu odboru. Uslužbeni in podjetniki čakajo na re-
sitev slednjih vprašanj:

Ali je R. L. Bugg, bivši pred-
sednik Železniške družbe in sod-
niški upravitelj Železnic, kršil
drugi odstavek narodne pogod-
be, ker je znikal mezzo uslužbenec
za pet in dvajset odstotkov, ne
da bi bil stvar preje predložil
Železniškemu delavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek,
ker so zastavili zaradi dejanja
mr. Bugga, ki ni predložil mezo-
nega vprašanja Železniškemu de-
lavskemu odboru?

Ali je dva tisoč uslužbenec
prelomilo ravno tisti odstavek

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi so ne vršajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto. \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago \$6.50 na leto; \$3.25 za pol leta, \$1.50 za tri meseca, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik z lastnikom:

'PROSVETA'

2557-50 So. Leland Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenske Narodne Podporne Jednosti.

Owned by the Slovenske Narodne Podporne Jednosti.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year;

Chicago \$6.50, and foreign countries \$10.00 per year.

DOPISI.

Johnston City, Ill. — Delavci razmere tukaj so tako slabci, da slabše ne morejo biti. Navadno nam pristre delati samo po en dan na teden.

Z velikim zanimanjem čitam razne dopise v listu Prosveta, v katerih dopisniki izražajo novočasje vedno vrednega trganja mezde in sam zelo zadovoljen, ker je vsaki delavnik proti znižanju mezde. Toda nikakor se pa ne strinjam z onimi dopisniki, ki naglašajo, da bi bil zadovoljni z utrjanjem plače, sko hudi cene živiljskim potrebščinam padla na predvojno ceno. Mislim pač, da je že silevni delavec spregledal, da delavec od njegovega truda in storanja ne ostane drugačega nego samo boljši, in edno življenje, dočim oni, ki ne producira nitičesar, nizvajo vse sadove delavcevih žalijev. In sedaj, ko so cene nekaterim živiljskim potrebščinam malce padle, se marsikateri delavec izrazi, da bi bil zadovoljen, ako bi plače in tudi cene živiljskim potrebščinam padle na predvojno ceno.

Po mojem mnenju imajo velepodjetniki in denarni mogotek vse pod svojo kontrolo, živeč in delo. Ako ti vidijo, da je vedno organizirana delavnica zadovoljna pristati znižanju plače, ali cene živiljskim potrebščinam padajo, so priznani znižati cene živiljskim potrebščinam za kratko dobo, da so "upravljeni" znižati tudi plače. Kako hitro po znižanju plače, smo delavci izročeni vrljin v milost in nemilost. Po mojem mnenju bi morali organizirani delavci složno stati za površanje možude in bi ne smeli nikakor pristati na znižanje mezde. Vladični delavski odbor je izdal poročilo, da bi morala imeti silevna družina v Ameriki, ki stoji pot davnih najmanj 2500 dolarjev dohodka na leto, da se amesitevemu načinu življenja posamezno preživi. In prepričan sem, da zelo malo delavcev, ki bi imeli takšno dohodkov. Po mojem mnenju niti ta vrsta ne zadostuje za primereno življenje srednjih članov. O tem imam svoje lastne skušnje. Jaz imam družino pet članov in moj najstarejši sin tudi že del. Vsi dohodki v preteklem letu so znatali 3886 dolarjev, vse stroški pa 3885 dolarjev, torej primanjkljaj dvesto dolarjev, katerega sem moral pokriti s prihranki prejnjih let. Toda nismo živeli boge kako dobro in niti tako, kot bi se spodobilo. Resnic je, da sem imel malo bolezni v družini, vseled katera pa nisem imel veliko stroškov.

Nekateri tukajšnji rojaki so dobili v zadnjem času pismo od svojih priateljev v Michiganu, kjer so vposleni v bakrenih in železnih rudnikih, v katerih počela, da so jim kompanije utrjale plače na tri dolarje na dan in da je družba že tudi naznana, da jim bo kmalu plaćevala samo po \$1.75 na dan. To ni nič šudnega, kdor pozna tamoznino delavcev, ki so tako nepristopljivi vseki organizaciji, kot kaž delavni mogotek in Wall Street. Markovim idejam. In koliko so se prizadevale razne organizacije, da bi organizirale delavce v bakrenih in železnih rudnikih, a vse brez uspeha. Potrosile so se na tisoče dolarjev, toda zmanjšali. Sam sem bil vposlen leta 1910 pri organizaciji Western Federation of Miners kot organizator. Ko sem agitiral za to organizacijo, mi je marsikateri izmed delavcev rekel, da tako pristoli v organizacijo, ako organizacija kaj storí za njega. In s takimi delavci je tekoč kaj doseči. Jaz mislim, da človek, ki se neče organizirati in neče delati, da bi dobil boljši kokek kruha, ni vreden, da bi se mu dobro godilo. Ako človek ne da nulti dovolj krame, neče delati. Toda žalostno je resnično, danes je veliko ljudi, ki so slabši kot mule.

Slučajno sem dobil v gospo neko katoliško trobilo, ki se imenuje "St. Anthony Messenger" v angleškem jeziku, v katerem je zapisano, da bi moral silevni delavci plačati vsaki mesec Božu deset odstotkov od svojega zaslužka, da si na ta način zagotovi pot v nebesa, kjer bo po smrti užival vse dobrote. Jaz mislim, da se rudarji v Michiganu najbolj držijo tega in da nečejo imeti dobrega življenja na tem.

V tem slučaju je določen najjasnejši dokaz, da mora biti delavec organiziran gospodarsko, strokovno in politično. Včasi politična organizacija podpira strokovno in gospodarsko, včasi se pa zgodi narobe, da oni dve organizacije podpirata politično; vse tri organizacije pa včasno služijo le delavstvu.

svet, ampak da se prisiljavajo na dobro življenje po smrti v nebesih. Resnic je, da so delavci v Michiganu zelo nazadnji in so zelo redki, ki bi bili razredno zavedni, in se ti ne vedo dobiti o agitaciji za razredno zavest.

Jaz bi svetoval vsem dopisnikom v Prosvetu, kateri list je najboljši list za delavstvo, da prenehajo pisati, da so zadovoljni, ako se zniža mezda, ali padajo cene živiljenjskim potrebščinam. Naše geslo bi moral biti, da stare plače ostanejo po podpisnem ugovoru. Ko pa pogodba poteka, naj se še zvišajo brez ozira na kakšno stopnjo so cene živiljenjskih potrebščin.

Cene živiljenjskim potrebščinam morejo pasti, ker so skladna polna in delavce ne more kupovati v toliki množini, kot je pred časom, ko so bile delavske razmere še nekoliko boljše in je imel več dohodka kot jih ima sedaj. Večina tovarn je zaprlih in tisoče delavcev je brez dela. Pristem pa niso včasni premogarji, ki so tudi brez dela. Kajti, kaj je to, ako človek dela po eden ali dva dni na teden. On nima potrebnega zasluga in kupi samo to, kar je najbolj potreben za življenje, največ samo najboljpotrebljeno hrano. Cena živeču mora pasti, ali pa segniti na svetovnem trgu. Vzrok zmanjšanja potrepščnosti je ta, ker narod ne more pokupiti viča, kar sam producira. Ako pristanemo na znižanje mezde akoravno bi cene padle, pi se ne spremeni veliko na starci sami.

Mi delavci moramo gledati na to, da agitiramo za odpravo sedanega sistema splošnega izkoricanja, ne pa za znižanje mezde. Za tisoč vojne je bilo veliko kričanja, da dobimo industrijsko demokracijo. In sedaj je naša delavnica, da zahtevamo to, kar nam je bilo obljubljeno, ker so oni gospodje, ki so nam to prizvedovali, sami pozabili. Mi moravamo tudi na prejpre, ne pa nazaj, tem ne vidimo nobene demokracije. In to lahko storimo, ako se politično organiziramo in se udeležimo silevnih volitev in oddamo naše glasove kandidatom delavcev politične stranke, socialistične.

Ravnino tako apeliram na vse rojake, agitirajte za list Prosveta, ki je najboljši učitelj delavcev, na kateri poti mora hoditi, da pride do svojega cilja. — Tony Shragel, delavec.

Willard, Wis. — Novje sedaj za enkrat ne bom poročal iz tukajšnje naselbine, to veselja preputnici drugim.

Priporočam pa rojakom v tukajšnji naselbini, da naj uz izstanka od volitev netega aprila, ko se vratio občinske volitve Španija. Silevni državljan naj tudi vzame s seboj na volitve svojo pravico polovico, da izvolimo za župana moža, ki je v resnic sposoben za to mesto, in ta je M. D. Udeležite se teh volitev vse, ki imajo volilno pravico.

Zadnje čas je v določih iz tukajšnje naselbine dosti čita in ali sploh o Fr. Novaku. Ničam niti najmanjšega namena, da bi zgovarjal Fr. Novaka. Ker pa to tudi meni nekoliko slabi, si pa štejem v dolžnost, da nekateri stvari pojasnim. Kakor drugje tako se je tudi pri meni včasih ustavil. K meni pride kot žentlemen in tako ga tudi jaz sprejemim. Ako ho pa prišel k meni z namenom, da bi rekel, to in to ne smek, ali je in to moreš tako in tako, in pričel izkakovati kaj smek in kaj nešnam, se bova pa drugače pogledala. Toda dosedaj še ni nopravil pri meni kaj takega in raderga ga nimam tudi pravice sovražiti. Vprašal bi rad vse one, ki kričijo črez njega, ali ste ga tudi vi odgnali, ko je pričel ukazovati, ko je bil še vaš prijatelj. Recite, ne, ako hočete govoriti resnico.

V kolikor se pa tiče onega, da je pri meni opravil dve osebi, je po nesreči in opozarjanju dolile, ki tako govorijo, da pridejo z imeni na dan, ako ne, jih smatram za navadne opravljive. Jaz hočem biti čist človek. — M. B.

Hibbing, Minn. — Tudi v tukajšnji koloniji je zavladal mir — pravi veličastni mir. Rudarji počivajo, rudarsko orodje rjava v kotih, parne piščalke molčijo. In tudi rudarji molčijo. Ko so rudarji povzglibili svoj glas, kot n. pr. v premogarski stavki, tedaj so "priatelji" naroda takoj zakričali, celi dežela je v nevarnosti da zmurne, ljudstvo tr

DIPLOM

ed blizu in dale.

Trgovina med Finsko in Sovjetsko Rusijo je odprta. Boljševiki odpre direktno brzejavno črto med Petrogradom in Helsingforsom.

Po vseh industrijskih sredinah v Gornji Sleziji je razglaseno občeno stanje.

Wilson bo morda že predsednik — lige narodov. Iz Pariza javlja, da svet lige narodov morda ponudi Wilsonu — člane predsedništvo.

Stavniški delavci v Kaliforniji zahtevajo novo sodno obravnavo za Tom Mooneya in W. K. Billingsa.

Predsednik Harding priredi pojedino francoskemu poslancu Vivianiju dne 5. aprila.

Tornado je usmrtil tri osebe v Worthingtonu, Minn.

Dekleta v Missouriju bodo otroci do 21. leta, sko postane to zavrnena predloga v legislaturi zavon.

Iz Londona javlja, da je 6000 političnih jetnikov uslo iz ječe v Bengalju, Indija.

200 oseb je bilo arstiranih v Milani zaradi bombe v gladišču, ki je usmrtila 31 oseb zadnjih tednov.

V Angliji grozi generalna stavka premogarjev dne 1. aprila. Tega dne včasno izroči premogovnika privatnim lastnikom, ki načrtajo znižati cene.

VLAJKA SKOLITVENIJEM JE DEDEL ROMA.

Trije ubiti v gradilih v San Giovanniju.

Rim, 27. marca. — Na železniški progi Rim-Livorno je v petek opolocila eksplodinska bomba.

Raztrebka se je pripravila nekaj minut potem, ko je prešel vlak na katerem je bil ministriki predsednik Giolitti. "Tempo" piše, da je bila bomba namenjena njemu.

Florence, Italija, 26. marca — veliki petek so bili krvavi izgredji v San Giovanniju. V bitki med razkradenimi delavci in fašisti so bili ubiti polkovnik Massera, inženier Longi in tovarniški upravitelj Raffo.

Milan, 26. marca. — Vlada je raspisala 20.000 lit načrte tiskov, ki najde sled za osebo ali osebam, ki so povzročile raztrebko bombi v tukajšnjem gladišču Diani. Trideset oseb je bilo mrtvih in več ko sto ranjenih.

KOWATA SO ZOPET ARETIJALI.

Pittsburg, N.J. — Državni prokurator Richard J. Hopkins je sedel zopet tiralnico za aretacijo članov ekskutivne rudarske organizacije. Aretrirani so bili Alexander Howatt, August Dorothy, William Titus in Pearl Maxwell. James McMillavarath in John Fleming nista bila aretrirana s prvimi, daslavno je bila tudi ranjena žena.

Pedlar se je nasmejnil in obrnil v zid, jaz sem pa vse žanjigo, katero je prinesel ta zdravnik v roke in jo orisel distati. V knjigi je bilo: Delavci so imeli vse leto bogato živet. Imeli so eden dobre živine, imeli so vsele in roditve sosedje; producirali neizmerna bogastva, ki se je kopildilo v pristaniščih in skladniščih. Gradili palade in velikanska poslopja. Toda kdo je pravi lastnik od tega. Kdo? Bili so pa tudi ljudje, ki niso imeli nitičesar, na živil ne strhe. Stavke, katere so zgradili, so lastovali drugi in jih ordajali v najem. Kdo pa ni morel plačati ob pravem času načrtnemu, so ga iztrali iz stanovanja na cestu. Skoraj okna visokih palac gledajo na ulico brezkrivni ljudje na mnogo ljudi, ki drvi od zore do mraka pehajoči se za ciljem, katerega nikdar ne dosegajo. Iz oken gledajo ljudje, ki se popirijo z perjem drugih, ki so prisvojili infajdje drugim, okorili se z delom, ki so ga izvršili drugi in pri tem lagali. Vse je to vse nihovo, da so imeli srečo in um. Prilastili so si čmopisje, ki je bilo njih desna roka, ki je kot rjave lev oznanjal njih prihod. Poznali niso posledja, njihova je denar, njih bodočnost denar, njih bog je zvitost in kruna, itd. — Pustil sem kaj.

Bolnik je zastopal na postelji in rekel, da mu je mraz. Čel sem po premog, ni ga imel; pobral sem nekaj tveri in napravil v razkriti pedeli ogenj. Želite je vode, čel sem po njo, ni je imel. — Taka je usoda pedelarja. — delavec. — Joe Kovach.

V Watsonvillu, Kalifornija, je 1600 volilev, toda volitev za šolske nadzornike pred nekaj dnevi se je udeležilo le šest volilev. Hibbing, Minn. — Tudi v tukajšnji koloniji je zavladal mir — pravi veličastni mir. Rudarji počivajo, rudarsko orodje rjava v kotih, parne piščalke molčijo. In tudi rudarji molčijo. Ko so rudarji povzglibili svoj glas, kot n. pr. v premogarski stavki, tedaj so "priatelji" naroda takoj zakričali, celi dežela je v nevarnosti da zmurne, ljudstvo tr

TINOTAPSKA ZVILJAČA.

Oklahoma City, Okla. — Tihotapski prodajalec opojnih pijsač so izumili novo zvijago, da se lahko pravocasno umaknejo šerif in njegovim deputijem. Ko se je konstabl Charles Campbell približal s svojo četico neki hiši, da uvede hišno preiskavo, je naenkrat slišal nekoga, klicati: "Zakon prihaja! Zakon prihaja!"

Konstabl je že obupal, da najde skrivnega svarilca, a ko je pogledal na drevo, je tam videl lepo paripo, ki ga je gledala porogljivo. Uganka je bila zdaj rešena, kdo je tajni svarilec.

MEHICKI BANDITI.

Mehiki, Meh. — Kam so pa prešli mehicki banditji? Tako vprašuje marsikdo, kajti včasi so bile kolone časnikov polne vesti o njih. Dokler je Carranza gospodaril v Mehiki, se množili banditi kot gobe po dežetu. Vsaki dan je bilo več banditov. Končno so bili banditi gospodarji na petnajst ozemljih.

Mehicki banditi niso bili cestni ropanji, ki so mogoče na cestah prežali na žrtve, da jim prerezijo vratove in poberejo denar. Banditi so bili ljudje, ki so se oborozili po vaseh, selih in mestih, da se bojujejo proti resekiji. Te banditske čete so bile precej razdaljene včasi druga od druge, večalo jih je pa njih geslo "svet in svoboda." Ko sta bila oba brata Zapata mriva, niso prenehali banditi s svojim delom v južni Mehiki, ampak so se še nadalje bojevale za svoj program.

Včasi se je kateri bandit dal korumpirati in je postal izdajalec svojih tovaršev. Banditje so se rekrutirali iz vseh slojev. Med njimi so bili bogati ljudje, največ je bilo na siromakov. Tudi voditelji so bili različni. Nekateri so v svojih mladih letih počeli po ved let v žolj, drugi so bili popolnoma prepričani ljudje brez žol, ki so imeli dar voditeljstva.

Saturnino Cedilla in njegovih sedem bratov so bili navadni knjetje, katerim so drugi knjetje in peoni zapali, da so pošteni in da ne bodo izali ljudskih interesov.

Rafael Caly Mayor je bil absoluiran medicince in glavar bandit v državi Chianagu.

Huerta in Obregon sta prisla do zaključka, da sila ničesar ne opravi proti banditom. Pristala

sta na njune zahteve in banditje so odložili orožje. Banditje so tlobili svet in so postali kmetovalci. Večina banditov ni dobila ozemlja, ampak je dobila tudi potrebitno orodje za obdelovanje sveta. Nekateri prejšnji banditski generali so zdaj generali v narodni armadi.

Zadnji ostanki banditov so še bratje Arricta s svojimi četami v Durangu. Pred tednom dni so poslali ti banditje predsedniku Obregonu poročilo, da so pri volji odložiti orožje, če so vsi pomiljeni in če se jim izroči tpi stisoč pezov. Vlada je privolila v pomiljenje, ni pa povabilo denarja, ker je teh banditov dobra pest in bi stvar izgledala kot podkupovanje, če bi vlada pristala na denarno zahtevo. Generali Mendez je prejel povelje, da odmaršira proti tem banditom.

RUDARJI NA ZAPADU ŠE STAVKOJ.

Seattle, Wash. — Okoli dva tisoč tri sto rudarjev je že na stavki v zapadnem Washingtonu, ker so premogovni podjetniki značili mezzo za štiri in dvajset odstotkov. Polovica teh rudarjev je že v odstavku 9 Newlandovega zakona direktno prepovedano znižanje mezze v takih okoliščinah, ako niso bili železniški uslužbenici obvezeni trideset dni pred znižanjem mezze. Zdaj se siri govorita, da sodnik upa, da bo zadevanje vratna na sodniškem koledarju z železniškimi advokati vred, katerim je bil dobro poznan Neylandov zakon, pa niso nujesar povedali o njem sodniku.

Podjetniki, ki hočejo znižati mezzo, so prelomili pogodbo. To je jasno kot beli dan in te resnice ne zataje tudi najlepši izgovori podjetnikov.

OKOLI 100.000 RUDARJEV JE BREZ DELA OD 1. JANUARJA.

Indianapolis, Ind. — Na seji ekskutive rudarske organizacije so razpravljali o brezposelnosti organiziranih rudarjev. Porotano je bilo, da okoli 100.000 rudarjev ni delalo niti en dan po prvem januarju. Drugi rudarji so pa povprečno delali samo tri dni v tednu. Pri tem niso včeteli rudarji, ki stavkajo v Zapadni Virginiji in Washingtonu.

VAZNA VPRASANJA ČAKAJO ODGOVORA.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

dan za zaslisanje. Obvestil je železniško družbo, da se ne sme znižati mezza, dokler ni obravnava pravilno rešena. To se je zgo-

dilo pri zaslisanju dne 25. januarja. Zaslisanja 10., 14. in 25. februarja je povzročilo, da je odbor odredil, da imajo zastopniki železniške družbe in uslužbenici obdržavati skupno konferenco, na kateri naj poizkusijo izravnati sporna vprašanja. Ko se je Buga vrnil domov po zaslisanju dne 25. februarja, ni pozval zastopnikov uslužbencev na skupno sejo, ampak se je pogovarjal z Birmingham Trust kompanijo. Dolg je bil treba plačati še le sedmega marca, ali konkurs je bil napovedan takoj. Buga je rezigniral kot predsednik družbe malo trenotkov preje, predno se je ladja pogrenila. Prihodnji dan je postal kanitan pogrebnjene ladje. Zdaj noče imeti nujesar več opraviti z železniškim delavskim odborom, ker nij več železniški podjetnik, ampak je le "sodninski uradnik."

Ko so organizacije izvedele, da ne bo konference, so železničarji glasovali o stavki. Samo trije uslužbenici so glasovali proti stavki. Dne 5. marca so železniški uslužbenici zastavkali.

Bug je vprašal sodišče, če sme znižati mezzo in sodnik mu je seveda pritrdir.

Sodniku je dobro znano, da je v odstavku 9 Newlandovega zakona direktno prepovedano znižanje mezze v takih okoliščinah, ako niso bili železniški uslužbenici obvezeni trideset dni pred znižanjem mezze. Zdaj se siri govorita, da sodnik upa, da bo zadevanje vratna na sodniškem koledarju z železniškimi advokati vred, katerim je bil dobro poznan Neylandov zakon, pa niso nujesar povedali o njem sodniku.

RUSIJA NE BO SPREMENILA SVOJEGA SISTEMA.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ne nove metode, ki pa ne pomenijo, da se vračamo na desno ali gremo na levo. Naj prihajajo kakšnaki poročila, jaz nem prepričan, da Lenin nikdar ne zavrel komunistični princip. Ker pa je Lenin praktičen mož, se bo nareno poskušil takih metod, ki bodo najbolj praktično služile komunizmu v sedanjih razmerah. Mnogi ruski komunisti so že davnospoznali, da je treba proračiti inozemski kapital za vzpostavitev russkega gospodarstva in najti je treba načrt, ki privabi kapital v republiko in obenem zavaruje pred tem kapitalom komunistično vladilo. — Na drugi strani je Lenin spoznal potrebo, da ruskim kmetom lahko proda del svojih pridelkov; to je praktična metoda, ki bo pomogla k razvoju komunistične družbe. Jaz ne vidim v tem ko-

raku nobenega opisovanja komunističnih principov."

Dalej je Krasin rekel, da mu je fal, da ameriški trgovski tajnik Hoover nadaljuje protirusko stališče bivše, Wilsonove viade.

Ako ameriška vlada ostane pri tem, kar je izjavila," je dejal Krasin, "tedaj bo morala še dolgo čakati na trgovino z Rusijo. Sovjetska vlada ne stavi nobenih poročev glede oblike vlade v Združenih državah, zato pa pričakujem, da Amerika prizna Rusiji pravico, da si sama izvoli vlado in gospodarski sistem, ki ji najbolj ugaja. Verjem sem, da komunistična država prav lahko eksistira poleg buržoaznih in kapitalističnih držav."

Pariz, 27. marca. — V francoskih uradnih krogih je zavladalo veliko veselje, ko je prisia vest iz Washingtona, da je Harding zavrgel ponudbo Rusije za trgovsko pogajanje. Francoska vlada zdaj upa, da Harding podpira njen stališče napram boljševikom.

RAD BI IZVEDEL.

za rojaka Louis Zelenika, s katerim sva bila skupaj v Primeru, Colo. leta 1915. Naj se mi prijavil na moj naslov: Frank Hodevar, 6023 Bonita Ave., Cleveland, Ohio. (Adv.)

CENE ZA DENARNE POSLJATVE.

Zaradi pogostega menjavanja kurza je nemogoče postaviti stalnih cen za denarne posljavitve. Poleg tega je zaradi oddaljenosti med nami in "Prosveto" nemogoče imeti v listu cene za isti dan kakor izide list. Zaradi temo navedjali cene za dan nazaj.

V Jugoslavijo pošljemo za: \$ 2.00 . . . . . K 204
5.00 . . . . . K 620
10.00 . . . . . K 1,250
20.00 . . . . . K 2,500
50.00 . . . . . K 6,300
76.00 . . . . . K 10,000
378.00 . . . . . K 50,000
755.00 . . . . . K 100,000

Za slujaj, da hodi kdo poslati denar v Slovencih, naj računa 4 krone za en dinar.

V Italijo pošljemo za: \$ 5.00 . . . . . 110 lire
10.00 . . . . . 230 lire
21.00 . . . . . 500 lire
42.00 . . . . . 1,000 lire
415.00 . . . . . 10,000 lire

Denar naj se pošlje po poštini money-orderih ali po bančnih draftih ali Express dokilih ali v registriranih pismih na:

ZAKRAJŠEK & ČEMARK
70-9th Ave. New York City

V Jugoslavijo pošljemo za:

\$ 2.00 . . . . . K 204
5.00 . . . . . K 620
10.00 . . . . . K 1,250
20.00 . . . . . K 2,500
50.00 . . . . . K 6,300
76.00 . . . . . K 10,000
378.00 . . . . . K 50,000
755.00 . . . . . K 100,000

Za slujaj, da hodi kdo poslati denar v Slovencih, naj računa 4 krone za en dinar.

V Italijo pošljemo za: \$ 5.00 . . . . . 110 lire
10.00 . . . . . 230 lire
21.00 . . . . . 500 lire
42.00 . . . . . 1,000 lire
415.00 . . . . . 10,000 lire

Denar naj se pošlje po poštini money-orderih ali po bančnih draftih ali Express dokilih ali v registriranih pismih na:

ZAKRAJŠEK & ČEMARK
70-9th Ave. New York City

V Jugoslavijo pošljemo za:

\$ 2.00 . . . . . K 204
5.00 . . . . . K 620
10.00 . . . . . K 1,250
20.00 . . . . . K 2,500
50.00 . . . . . K 6,300
76.00 . . . . . K 10,000
378.00 . . . . . K 50,000
755.00 . . . . . K 100,000

Za slujaj, da hodi kdo poslati denar v Slovencih, naj računa 4 krone za en dinar.

V Italijo pošljemo za:

\$ 5.00 . . . . . 110 lire
10.00 . . . . . 230 lire
21.00 . . . . . 500 lire
42.00 . . . . . 1,000 lire
415.00 . . . . . 10,000 lire

Denar naj se pošlje po poštini money-orderih ali po bančnih draftih ali Express dokilih ali v registriranih pismih na:

ZAKRAJŠEK & ČEMARK
70-9th Ave. New York City

V Jugoslavijo pošljemo za:

\$ 2.00 . . . . . K 204
5.00 . . . . . K 620
10.00 . . . . . K 1,250
20.00 . . . . . K 2,500
50.00 . . . . . K 6,300
76.00 . . . . . K 10,000
378.00 . . . . . K 50,000
755.00 . . . . . K 100,000

Za slujaj, da hodi kdo poslati denar v Slovencih, naj računa 4 krone za en dinar.

V Italijo pošljemo za:

\$ 5.00 . . . . . 110 lire
10.00 . . . . . 230 lire
21.00 . . . . . 500 lire
42.00 . . . . . 1,000 lire
415.00 . . . . . 10,000 lire

Denar naj se pošlje po poštini money-orderih ali po bančnih draftih ali Express dokilih ali v registriranih pismih na:

ZAKRAJŠEK & ČEMARK
70-9th Ave. New York City

V Jugoslavijo pošljemo za:

\$ 2.00 . . . . . K 204
5.00 . . . . . K 620
10.00 . . . . . K 1,250
20.00 . . . . . K 2,500
50.00 . . . . . K 6,300
76.00 . . . . . K 10,000
378.00 . . . . . K 50,000
755.00 . . . . . K 100,000

Za slujaj, da hodi kdo poslati denar v Slovencih, naj računa 4 krone za en dinar.

V Italijo pošljemo za:

\$ 5.00 . . . . . 110 lire
10.00 . . . . . 230 lire
21.00 . . . . . 500 lire
42.00 . . . . . 1,000 lire
415.00 . . . . . 10,000 lire

Denar naj se pošlje po poštini money-orderih ali po bančnih draftih ali Express dokilih ali v registriranih pismih na:

ZAKRAJŠEK & ČEMARK
70-9th Ave. New York City

V Jugoslavijo pošljemo za:

\$ 2.00 . . . . . K 204
5.00 . . . . . K 620
10.00 . . . . . K 1,250
20.00 . . . . . K 2,500
50.00 . . . . . K 6,300
76.00 . . . . . K 10,000
378.00 . . . . . K 50,000
755.00 . . . . . K 100,000

Za slujaj, da hodi kdo poslati denar v Slovencih, naj računa 4 krone za en dinar.

V Italijo pošljemo za:

\$ 5.00 . . . . . 110 lire
10.00 . . . . . 230 lire
21.00 . . . . . 500 lire
42.00 . . . . . 1,000 lire
415.00 . . . . . 10,000 lire

Denar naj se pošlje po poštini money-orderih ali po bančnih draftih ali Express dokilih ali v registriranih pismih na:

ZAKRAJŠEK & ČEMARK
70-9th Ave. New York City

V Jugoslavijo pošljemo za:

\$ 2.00 . . . . . K 204
5.00 . . . . . K 620
10.00 . . . . . K 1,250
20.00 . . . . . K 2,500
50.00 . . . . . K 6,300
76.00 . . . . . K 10,000
378.00 . . . . . K 50,000
755.00 . . . . . K 100,000</p

